

KAINA:

Metams 10 r., pusmečiui 5 r.
20 k., 3 mėnesiams 2 r. 70
kap., 1 mėnesiui 95 k.

UŽSIENIUOSE

metams 15 r.; 6 mėnesiams
(pusmečiui) 8 r.; 3 mėne-
siams 4 r.

Adreso keitimas — 50 kap.

SKELBIMAI:

Fotile eliolė (4 skilys prie
teksto) 90 k., po teksto 40 k.

Lietuvių Balsas

195. A. Machus.
Конотоп, Черниг. г., Желтандор. аптека.

LIETUVIŲ BALSAS.
Tr. 8.
m. 169.

Darbo ieškantiems: eilė
15k. — Giminių ieškantiems:
eilė po teksto 15 k.

REDAKCIJOS

ADMINISTRACIJOS adre-
sas, Saperų g. 16.
— 286 — 46.

Metai III.

Petrapilis, 1917 m. rugpjūčio 16 d.

N° 60

Petrapilis, rugpjūčio 15 d.

Valstybės tarybos Maskvoje.

Dideliu nerimasčiu laukiamos Valstybės tarybos Maskvoje jau prasidėjo. Koki vaisiai bus tų tarybų, sunku dabar pasakyti. Tik vieną jau matome, kad visi valdžios atstovai smarkiai sušuko, kad valstybė pavojuje, reikia ją gelbėti. Ministerių pirmininkas Kerenskis, kalbėdamas daugiau ne pusan-tros valandos apibūdino dabartinę valstybės padėją. Viskas bus padaryta, kad tik išgelbėjus Rusijos valstybę, nesustosia prieš nieką.

Tarybų tikslas — pasakyti šaliai visą tiesą, nupiešti jos vidaus ir užsienio padėją, šaukti visus vardan gelbėjimo valstybės vienybės, aukavimuisi.

Iš viso to, kas jau pasakyta taryboje, matyti kaip yra tikras dalykų stovis.

Šalis suirus, visur netvarka, jai gresia pavojus. Pramonės ir prekybos ministerio Prokopovičiaus žodžiais, šaliai gresia badas. Maisto sumpilai senka, vietomis jau dabar, daugelyje miestų jaučiamas maisto krizis. Kas bus toliau sunku pasakyti. Geležinkeliai suirę, vagonų trūksta, normalaus atvežio negali būti. Valstybės finansai senka ir taip pat gali būti krizis. Rusijos padėjimas sunkesnis negu kitos kurios valstybės. Užstojus karui, Rusija visa turėjo pati savo turėti, nes užsienio prekyba beveik sustojo, tada kaip sąjungininkės valstybės karo metu užsienio prekybą varo beveik taip kaip ir prieš karą. Prie viso to daug dar prisideda tas kirminas, kuris graužia Rusiją iš kairės ir dešinės. Bet nebus sustota prieš nieką ir visoki bandymai, kurie ves prie valstybės pražūties bus smarkiausia sulaukomi, visoki juodikirminai bus smerkami.

Toks pirmas įspūdis iš pirmojo Valstybės tarybų posėdžio. Jis lies daug svarbių klausimų, bus kalbama ir Rusijos tautų klausimu. Iš pirmojo posėdžio, Kerenskio kalbos, jau numanyti ko galima tautoms laukti. Bet pamatysime dar koki nusprendimą priims tarybos, jos beabėję turės didelę svarbą. Jų ten dalyvauja ir visų tautų atstovai ir jie tad galės tarti žodį savo tautos vardu.

Pr. T.

Pirmoji Kerenskio kalba Maskvos Taryboje.

Rugpjūčio 12 d. š. m. Maskvoje susirinko Valstybės Taryba, kurioje dalyvauja visų V. Dūmos atstovai, tautų, įvairių sąjungų, visuomenės įstaigų bei demokratijos organų delegatai ir t. t. Vyriausis Tarybos tikslas yra vardan valstybės gelbėjimo suvienyti visus valstybės vieno troškimo gyventojus ir pilnų pasiaukavimų kovoti už tėvynės laisvę ir ateitį. Tokioje prasmėje paaiškino valstybės Tarybos tikslus dabartinės vyriausybės vadovas ministeris Kerenskis, kuris iš pat pirmų savo kalbos žodžių pasakė: didžioje ir baisioje valandoje Laikinoji Vyriausybė sukvietė čionai jus — sūnus šiandien laisvos tėvynės, kad atvirai ir stačiai pasakyti jums tikrą tiesą apie tai, kas mus laukia ir ką dabar kenčia didi, bet nukankinta, nuvarginta mūsų tėvynė.

Toliau, Kerenskis pranešė, kad Laikinoji Vyriausybė nesibijojus kraujo praliejimo, gelbėdama tėvynę ir laisvę griebisios kovoti rusų tautos suverenines teises.

„Težino kiekvienas ir težino visi, kad syki jau bandė pakelti ginkluotą ranką prieš tautinę valdžią, težino visi, kad tasai pasikėsinimas bus sustabdytas plėnu ir kraujais“). Iš pat pradžių revoliucijoninė vyriausybė nebuvo apsiginklavus durtuvais, ir todėl tie, kurie pirma (carui viešpataujant Aut.) bijodavosi ir todėl tylėdavo, dabar ginkluoti ateina, o kiti vėl — savo susirinkimuose išdrįsai sakyti prieš vyriausiąją Rusų Valdžią tokius žodžius, už kuriuos, kaip už caro didenybės pažeminimą būtų tremiami. Tat kiekvieną, kurs „peržengs šitas rybas, pasitiks valdžia, kuri savo priešpaulda privers nusidėjėlius atminti, kad seniau buvo samoderžavije“.

Tęsdamas ir toliau vis ta pat prasme savo kalbą, Kerenskis pasakė, kad Laikinoji Vyriausybė, baisesi apsunkinta kova su įvairiais valstybės priešais, tečiaus, girdi, „mes norime ir atsielsime tai, kad nieks neisdrįs Rusų valstybę laikyti antroje vietoje tarp pasaulio Valstybių“.

Galop, ministerių vadovas kreipiasi taip pat į Rusijoje gyvenančius svetimtaučius sakydamas: Mes matome taip pat visus troškimus, kurie apsireiškia pas kaikiurias rusų valstybės tautas, berods, kietai, artimai ir amžinai surištas su laisvąja rusų demokratija bendroje baisyje kovoje už bendrą laisvę. Mes galėtumėm pareikalauti, mes galėtumėm pasakyti, kad kentėdami ir žūdami caro valdžios retežiuose sukaustyti — rusams svetimoms ir jų neapkenčiamos valdžios — mes nesigailejome mūsų krauju, nesibaidėme mūsų aukų ir dažnai vardan labo visų pas mus gyvenančių tautų, mes didžiojo žmogaus valia pajėga amžinai užmiršdavome mus pačių reikalus“.

Tat „kodėl mes negirdime balsų begaliniai, be derybų ir sąlygų aukaujančių savimi drauge su mumis vardan kovos su didžiais praeities palikimais, vardan bendros laisvės“?

Bet Laikinoji Vyriausybė neleis pavergtom tautoms pasinaudoti valstybės suirimu „pasikėsiniu prieš laisvą rusų tautos valią“. Ir šių dienų sukilėliams suomiams gresia keršto pavojus. Vie nok, jeigu suomiais nekels maisto, tada „artimiausioje ateityje suomių tauta įsitikins, kad nėsant pasikėsinimų rusų valdžiai netik nieko nepamiršta, bet dar daugiau duoda“.

Kerenskis taip pat tikisi, kad ir Ukraina nekels vidujinės valstybinės kovos ir neis išdavimo takais...

Neliečiant kitų Kerenskio kalbos dalių, kame jis pasakojo apie dabartinę karo stovį ir apie besieriantį visuotinę Rusijos badą, reikia pažymėti, kad išdėstytoje kalbos dalyje, minėdamas didį valstybės pavojų ir įvairius vienybės ardytojus, ministerių vadas mano, kad vyriausybė esanti teisi, todėl turinti būti žiauri, gal but labiau negu a. a. caro „samoderžavije“. Valstybės Taryba laiku Kerenskio kalbos dažnai plojo reikšdama pritarimą valdžios vadovo žodžiams.

Vyt. Bičiūnas.

Leidiniai apie Lietuvą.

Sausio m. š. m. Genevoje (Šveicarijoje) pas Atar'ą išspausdinta kun. D-ro Antano Viskonto knyga „La Lituanie et la Guerre“ — „Lietuva ir Karas“, 206 puslapių in 8° su dviem žemėlapiams, devyniais skyriumi nuo teksto paveiks-

*) Visur mano pabraukta. Aut.

lais ir viena paprasta iliustracija — Vytis. Kaina 3 fr. 50 r.

Ižangoje autorius sako, kad šitas karas inėšias į tarptautinio gyvenimo santykius giliais atmainais; mažosios tautos daugiausiai tomis permainomis pasinaudosia. Todėl laikas esąs tinkamas, kad mažosios tautos parodytų galvojančiai visuomenei tikrąjį savo padėjimą.

Pirmoje veikalo dalyje (104 pusl.) autorius nupiešia tautinį mūsų tėvynės veidą nuo pirmųjų istorijos žinių apie Lietuvą ligi paskutiniųjų laikų ir aprašo dabartinę arba, tikriau sakant, jos padėjimą prieš karą.

Antroji knygos dalis paskirta politinių Lietuvos elementų aprašymui, tų, kurie įeis į politinį kuną jeigu kraštas įgys teises valdytis.

Gale autorius paduoda dokumentų rinkinį apie lietuvių tautą, kuriuos nuo 1905 m. ligi paskutiniųjų laikų yra pakele pачios tautos atstovai ir kaimynės valstijos.

Lietuvos istorija padalinta į penkis laikatarpius.

1-s (p. 8—23) pirmųjų Lietuvių pasirodymas ant istorijos scenos ir įkūrimas Lietuvių Valstijos.

2-s (23—34) Lietuvių Valstijos augimas nuo 1248 ligi 1385.

3-s (p. 34—65) Lietuvos asmeninės su partraukomis unijos su Lenkija nuo 1385—1569 m. Aikštėn iškelta nuolatinis Lenkų stengimasis panaikinti valstybinę Lietuvos individualybę ir pačią Lietuvą prisijungti, o iš antros pusės nuolatinė lietuvių kova išlaikyti ją, kaip nepriegulmingą valstiją.

4-s (p. 65—77) galutinis Lietuvos susivienijimas su Lenkija (1569—1797 m.).

5-s (p. 77—104) lietuvių padėjimas rusų valdžioje ligi paskutiniųjų laikų.

Antroje savo veikalo dalyje autorius perkratinėja, politinius Lietuvos elementus, nustato tautiškos Lietuvos ribas.

Lietuvių žemė apimanti ne tik lietuviškos kalbos plotą, bet ir tuos plotus, kur gyventojai, kad ir gudiškai ar lenkiškai kalba, tečiau jaučiasi esą lietuviais arba nori sudaryti drauge su jais vieną politinį kuną.

Antrame tos dalies parskyrimo autorius aprašo politiškosios Lietuvos gyventojų siekius.

Iliustracijos tai paveikslai didžiųjų Lietuvos Kunigaikščių: Mindaugo, Algirdo, Jogailos, Kenistučio ir Vytauto; paskesnių laikų visuomenės veikėjų paveikslai: vyskupo Valančiaus, kun. Burbos (amerikiečio), D-ro Basanavičiaus ir kun. A. Dambrausko.

Iš dviejų žemlapių, kuriuos tame veikale randame: istoriškas parodo Lietuvą didžiausiame josios išigalėjime, tai yra Vytauto laikais, o etnografiškas tuo yra įdomus, kad parodo progresyvi Mažosios Lietuvos vokištinimą nuo 1719 ligi 1897 m.

Tai pirmasis prancūzų kalboje veiklas, kuris nušviečia Lietuvos praeitį ir dabartį.

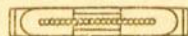
Veiklas baigtas rašyti dar praėjusių metų gale, o spaudą apleido sausio mėnesio pradžioje šių metų, kada carizmas jautėsi gana stipriai tebestovįs. Tečiau autorius, formuluodamas lietuvių tautos siekimus, drąsiai iškelė Lietuvos nepriklausomybę ar visai skyrium nuo kitų valstijų, ar federatiniuose santikiuose su kaimynėmis tautomis.

Šios knygos išleidimą žadėjo užmokėti Amerikos Tautos Taryba. Atsiuntė 1050 frankų prieš spausdinant knygą. Knygai pasirodžius, tuoj žadėjo likusią skolą 1500 frankų atsiųsti ir ragino kitą knygą rašyti. Kun. A. Viskontas parašė ir antrą knygą apie Lietuvos bažnyčią (prancūzų kalba). O

pinigų kaip nėra taip nėra. Knyga — „Lietuva ir karas“ vertėtų išversti į Anglų, Vokiečių, Italų ir Rusų kalbas. Autorius rado darbininkų. Tečiau darbas stovi, stingant pinigų. Delko-gi amerikiečiai nesiūnia netik pabaigti mokėti už pirmąją knygą, bet ir kitoms išleisti? Lietuvių informacijos Biuras su p. J. Gabriu 1915 m. persikėlė iš Paryžiaus į Šveicariją. Pinigų L. I. B. neturėjo. Kad visuomenė tuo Biuru juoba pasikliautų, buvo nutarta į L. I. B. įvesti dar du žmogų. Tą sumanymą padavė amerikiečiams ir įvykdino kun. A. Viskontas. Įėjo kun. Purickas ir kun. Dzimidavičius. Visa taip p. J. Gabrys žinojo ir buvo labai pateiktas kun. A. Viskontu. Daug griuvo dalykų... Pasirodžius kun. A. Viskanto knygai, kada labai plačiai pradėjo Šveicarų laikraščiai kalbėti apie ją p. J. Gabrys netik jos neplatino, bet savo laikraštuke prancūzų kalba „Pro Lituanie“ № 3 š. m. iškeikė ją, priskaitydamas prie lenkų šlamštų. Pinigus amerikiečiai siuntė, kiek žinoma, per Informacijos Biurą kun. A. Viskontui, bet iki šiai dienai autorius negavo... Iki niekas geresnės knygos neparašė svetimtaučiams, nei pats p. J. Gabrys, tai reiktų autoriui pasakyti tik acit ir paskatinti greičiau ją išleisti vokiečių, anglų (rodos amerikiečiai dabar jau yra išvertę anglų kalbon) italų ir rusų kalbomis, kai ką permainius sulig šio laiko reikalavimu.

Šveicarijoje išeina du laikraštukai, L. I. Biuro leidžiamu „Pro Lituanie“, prancūzų kalboje ir vokiečių kalboje: „Litauen“. Išeina nereguliariai ir silpno turinio.

Kun. Adomas Vilimavičius.

Kurland und Litauen

von Johannes Wronka, Freiburg im Breisgau, 1917.

Lietuviai visuomet buvo pasiklievę, kad jie, amžinai gyvendami savo žemėje, yra įgiję tokią teisę, kad jų niekas nebegali išvyti iš jų tėviškės. Tokia nuomonė griežtai nesutinka su kun. Wronkos, Tilžės klebono, pažvalga. Jisai skelbia, kad jus primi occupantis tik netikru titulu žemės savasties būti tegali ten, kur žmonės neturi drąsos savo šalį ginti su pasišventimu, ne gi išminties, drąčiai susispiesti kruvon, ne-gi noro veistis ir platinis, pripildyti tėvynę ir ją tinkamai išnaudoti. Tokia mintimi šiandien vadovaujasi taip pat Vokietijos vyriausybė: tik pergalėtojas ir užkariautojas tesprendžia, kas turi teisę savintis žmones ir jų apgyventąją žemę. Užtai ir kancleris Bethmann-Holweg, 5 d. balandžio 1916 m., pasakė: „Asquith savo taikos išlygose šneka apie tautų principą. Taip darydamas, tegu jis pasistoją vieton nepergalėto ir nepergalimo priešinos, ir tad ar jis galės leisti, kad Vokietija taip jos kaip ir jos sėbrų paliuosuosias tautas tarp Baltijos jūros ir Volynijos liūnų liuosnoriai vėl atiduos valdžiai reakcinės Rusijos, kas jos nebutų — lenkai, lietuviai, baltai ar latviai? Ne, gerbiameji, Rusija niekuomet antru kartu nebusiūs savo armijų palei neapgintą rubežių Rytinės ir Vakarinės Prūsijos“.

Dėlto vokiečiai šiandien įsitikinę yra, kad Lietuva ir Kuršas — tai jų savastis, o vietiniai gyventojai „politinio prityrimo“ neturėdami, nereikalaus

*) Koks čia nepasakymas? Pradėta, tai reikia ir baigti. Kieno naudai bus tylima? Red.

savistovumo, ypačiai netrokš, kad Rytinė Prūsija, Lietuva ir Kuršas, krūvon susidėtų ir neprigulminga šalimi virstų, jei bent tik Rusija tuliems tautos vadamams ranson išpaustų rublinių cedelių ir tokiu būdu sugundyti mėgintų, siūlydama autonomiją... „Yra ženklų — rašo kun. Wronka, — lyg naujasai lietuvių judėjimas buvo (rusų valdžios) pinigais remiamas.“ Juk Rusija, „nebetekusi nė vieno kaimo Lietuvoje“, ketina lietuviams duoti autonomiją, ir todėl „keliams pabėgėliams lietuviams, tarp jų Damos atstovui Yčui, tapo įteiktas išdirbimas lietuviškos konstitucijos“. O šalis juk ir dabar turi didelį vokišką gaivalą, beje, žydus, kuri gali pasigirti, kad jie atnešę yra Lietuvos vokiškąją kultūrą. Rods, žydų žargonas nėra klasiškąją vokiečių kalbą, vienok jų aprėdas ir kalba — nuo senovės vokiški, beje, laikuose žydų persekiojimų 14-tame metašimtyje iš Parėnių atsinešti“. Žydai, būdami apskritais vertelomis, pasunkins lietuviams kovą už buvį, ir jeigu lietuvių nepasistengs, tai ne nepasijus, patekę į žydų globą, nėra žydai ir vokiečiai vienoki gaivalą daro... Tokiu būdu nesą kliučių vokiečių kultūrai, ir netrukus lietuvių taps galutinai nušliaukta nuo žemės paviršiaus.

Ir šiaip latviai kitąkart būvę — laukiniai žmonės (wildes Volk). O kryživiai — tai galingieji Latvių ir Prūsų užkariautojai, kurie vokiečių civilizacijos palikę paminklus gotiškame stiliuje (bažnyčios ir pilys). Ar gal jie kokią skriaudą esą padarę seniems prūsams? Anaipol! Juk „pas juos tėvas turėjo tiesą silpnus sūnelius prigirdyti dukteris visas iki vienos užmušti; o žemė drybsojo lyg kokia puščia — girės ir tik laukė kirvio ir žambrio. Zokonas priverstas buvo prūsiskus burus, kuriems jis buvo žemę įteikęs, kartais varu spirti išdirbinti laukus; jeib tik išvengus zokonui mokėti donį, senasai prūsas linkėjo vargti ir, slinkaudamas, razbajais gyventi. Su vokiečių atėjo žmoniškumas ir krikščioniški papročiai į šalį, ir galiausiai apgaletieji prūsai laikomi buvo ne kaip belaisviai vergai, bet kaip lygūs pateko eilėna vokiškųjų kolonistų“.

Ir toki melą drįsta rašyti katalikų klebonas ir teršti mūsų praeities vargų istoriją!

Ir kad lietuviams bei latviams visą šiandien vieką atėmus, štai kas vokiečiams darytina: po-Volgiuose ir pas Chersoną bei Odessą nuo Katarinos II laikų gyvena vokiečiai naujokai. Jie yra išskentę daug persekiojimų nuo rusų valdžios, ir kam jiems toliau dar kentėti, kad galima juos sukraustyti naujon, užkariauton šalin! Dar prieš šitą karą Priabaltijos baronai buvo parsitraukę 10.000 tokių naujokų. O kadangi Kuršas retai žmonių apgyventas (28 žmonės ant ketvirtainio kilometro), ten lengvai sutilps 1 milijonas ateivių-vokiečių, Lietuvon-gi kur gyvena 42 gyventojų ant ketv. kilometro, tilps bent 600.000 vokiečių. O vokiečiai ne sulatvės nė su lietuvių! Atbulai, istorija parodžiusi yra, kad Pa-labiniai slaviai, senieji prūsai ir kiti suvis vokiečių bėn pagrimzdo be didelių pasipriešinimų; ko abejoti, kad šiandien lietuvių ir latvių skėrtiotusi! Be to, latviai juk protestonai kaip ir vokiečiai, tai konfesiškai sunkenybų ir gi nebus. Teisybė, latviai įsteigę yra vokiečiams skersti batalionus; tai nieko: karui pasibaigus vokiečiai ne bus kvaili, jie išleis tik tuos, kurie jiems prielankūs, o ne priešingos. Rusiškų naujokų išgūjus, o dar pridėjus vyriausybės domėnas ir dalį baronų dvarų, gana bus žemės vokiečių ateiviams, kurie išdžiovins pelkes, pagerins žemę, patobulins gyvulių auginimą. Latviams net ko bailytis dėlėi jų kalbos ir tautybės, nėra klestinti vokiečių tauta su savo 70 milijonais galės pakęsti Kuršė anus 700.000 latvių, kurie pušelės savo tautybę. Lietuviai turi pus-lenkišką kultūrą, jų dauguma katalikai; tad kad jų išsyk perdaug nesukiršinūs, pateks bent 600.000 vok. ateivių jų tarpe apgyvendinus. Ak, žinome juk, kad lietuvių (bent socialistai!) gėrisi vokiškuoju darbu ir vokiškąja tvarka; ir šiaip jie nedaug prisidingi vokiečių, ypačiai

jei neužkabinejama bus lietuvių bažnyčia ir jei leista bus jiems steigti katalikiškas draugijas. Didesnė esanti bėda su tuomi, kad lietuvių išmokę esą nebėgę valstybės įstatymų, nepripažįsta valstybės pareigų, ir daug pasiūlydama uretininkų papirkimui. Tačiau vokiečiai tikisi susitarti su lietuvių, jau tai pirklybos keliais, jau tai ženybomis, ir tad lietuvių tik džiaugsis, kad galės prilygti vokiečiams! Šiaip juk lietuvių esą sveiki, dievobaimingi ir dori žmonės, ir kada su vokiečiais susigyvens, jie taps linksmi ir laisvi. Lietuviai ne tai, ką danai, lenkai ir alzatai: jie neturi galingų giminačių, kurie juos užtartų, o tik vienų vieni besiranda suspausti tarpan slavų ir vokiečių. Neištruks tad jie iš mūsų nagų...

„Kada Napoleonas kitąkart prieš Maskvą išsirengęs įsikraustė į Kauną, daugelis žmonių jo aplinkėje lūkėjo, kad po kitai Nemuno pusei lietuvių su iškeltomis rankomis pasveikins prancūzus kaip išliuosuotojus. Nieko tokio nebuvo. Ir dabar bene vienas kitas (iš vokiečių) turėjo mintį, kad Lietuva pradžiugo dėl vokiečių atėjimo. Na-gi karo metas ir karo bėda ir šiaip nepatogūs džiaugsmams, o lietuvis dar laukia su tikru būrų nepasitikejimu, kaip baigsis karas ir ką jam taika atgabens“.

Pasitiki ar nepasitiki lietuvių vokiečiais; nedaug kam kaiti, nėra lietuvių yra apspiratę su vokiečiais: jie per Vokią keliaudami Amerikon bent 4 milijonus markių kasmet davė vokiečiams uždirbti, o ir be to bent 3000 jų vasaromis Vokietijon atėdavo ant uždabų. Iš šitų maža nau da buvusi, nėra atsiskyrę nuo tėviškes ir nuo savo bažnyčios, jie ištvirkdavę, taip kad Vokietijoje buvo šimtais nelegaliai gimusių kudikių, kurie augo pasileidėliais ir būvę našta vok. draugijai. Prijungus Lietuvą prie Vokios, to nelabumo nebeliks, nėra Vokios rybose galės augti laisvi ir garbūs vokiškieji žmonės, ir darban eis nebe svetimi, susisielioję samdininkai be garbės, bet savi darbininkai.

Tokios tad nuomonės yra vokiečiai ir taip jie lemia lietuvių ateitį. Tai skaitydami, ar mes ne tuomi labiau įsitikiname teisingumu savo polit. įieškinio? juk tik du keliu mums beliko: ar vokiškai jungas ir tautos mirtis, arba Baltijos respublika su garbinga ir kilta tautos ateitimi. Pasirinkime!

J. Šliupas.

A. A.

Juozapas Vizbaras.

Ir vėl nauja liudna žinutė. Liepos 24 d. gauta iš karo lauko atvirukas, kuriame deščiukas pranešė, kad podporučikas Juozapas Vizbaras, anėpuolio laiku buvo užmuštas. A. a. Juozapas Vizbaras iš Kauno gub. Vilkmergės apskr. Malaišių sodžiaus. Tėvukai turėdami kelias kapeikas leido a. a. Juozapą mokytis. A. a. velionis baigęs valsčiaus dviklasę mokyklą įstojo į „Saulės“ kursus. Bet neilgai jis telanč juos, nes belankydamas pamatė, kad maža naudos teturės tai pasirengęs iš šalies įstojo į Panevėžio miesto mokyklą. A. a. velionis manė baigti šią mokyklą ir stoti į dvasinę seminariją. Taigi dar lankydamas paskutinius metus mokyklą, mokinosi pas kunigą ir lotynų kalbos, kad baigus mokslą, galima būtų stoti į dvasinę seminariją. Bet štai nelaimė. Vos spėjo baigti miesto mokyklą ir jometų emė kariuomenėn. Taigi 1915 m. ir velionis papuolė. Prabuvęs ilgą laiką kareivių ir girdėdamas, kad karas greit baigsis sumanė stoti į karo mokyklą. Įstojęs pavasarį į mokyklą, rudeny jau buvo praporščiku ir tuojaus jį nuskyrė karo laukan, frontan į 140 pėstininkų. Zaraiską pulką. Liepos 5 ir 6 d. buvo smarkūs mušiai ir a. a. J. V. buvo užmuštas rankine granata ir pasiliko priešininkų pusėj. Velionis buvo karštas tėvynės mylėtojas. Būdamas Panevėžio miesto mok. mokiniu, lankė ateitininkų kuopelę ir kiek galėjo darbavos. Petrapily, nors ir buvo kareivių, bet sužinojęs apie susirinkimus,

atvyko kelius sykus. Būdamas karo lauke, rašydavo laiškus ir klausinėdavo, kaip gyvuoja vienminčiai draugai. Dabar gi, mielas Drauge, niekas Tau nebėrūpės, nes Tu jau atsiskyrėi su mumis. Lauks Tave sugrįžtant iš kareivijos tavo tėveliai sesutės, broliukai, giminės ir pažįstami, bet nebesulauks, nes Tu jau šaltojo žemelėj guli.

Lai būna, mielas drauge, tau lengva svetima žemelė.

L. Lynas.

Lietuvių Informacijų Biuras Šveicarijoje.

Lietuvių Informacijos Biuras, pirmiau veikė Paryžiuje vieno J. Gabrio asmenyje. Šveicarijoje to biuro veikimas turėjo būti išplėstas. Reikėjo visuomenės pasitikėjimo. Tam tikslui buvo įvesta dar du žmogų prieš p. J. Gabrio norą ir valią. P. J. Gabrys pats pasirinko sau prielankius ne prityrusius visuomenei veikėjus kunigus: Juozą Purickį ir Vladą Dzimidavičių, kad su anais galėtų liuosiau veikti.

Už reorganizavimą Biuro p. J. Gabrys atsimokėjo kitiems lietuviams suardydams jų santykius. To vaisiai: 1) Sugriuvo Šveicarijoje Generalis Komitetas; 2) Lietuvai atstatyti Komitetas iš Šveicarų ir lietuvių, dabar yra tik popieryje; 3) atsiskyrė Belaisviamis Selpiti Komitetas nuo Friburgo liet. Studentų Draugijos „Lituanijos“; 4) atstūmimas nuo visuomenės veikimo kitų lietuvių ir jų kompromitavimas prieš svetimačius; 5) Iškeikimas kunigo Viskonto knygos prancūzų kalboje: „Lietuva ir karas“, laikraštuke „Pro Lituaniją“ № 3, š. m.

Patsai veikimas L. Informacijos Biuro apsiereškia: 1) vien tik skelbimu neteisingu ir suvedžiojamu žinių Rusijos ir Amerikos lietuviams; 2) Šveicarams duodama netikrų žinių iš Lietuvos politinio, kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo savo laikraštukuose „Pro Lituaniją“ ir „Litauen“ o vietiniuose Šveicarų laikraščiuose - sensacijais; 3) Betiksliai vaikščiojimu paskui abiejų šalių diplomatus, sėdint ant dviejų kedžių ir veikiant vien tik anonimais, „Augščiausios Tautos Tarybos Delegacijos“ vardu ir t. t.; 4) skelbimu savo skyrių, kurie visai savistoviai veikia, kaip: Kopengagoje p. Savickas ir p. Aukštuolis Stokgolme: arba visai pramanytos kunigo Bartuškos atvažiavimas į Šveic. iš Amerikos nei kiek nepakreipė veikimo Liet. Inf. Biuro.

Taigi Lietuva iš tokio veikimo ir informavimo nieko neturės naudos. Bet kuri Lietuvių Vyriaus. Istaiga turėtų, susitarusi su amerikiečiais: 1) reorganizuoti Lietuvos atstovavimą Šveicarijoje, kurs labai svarbus; 2) darbą pavesti daugiau prityrusiems visuomenės darbininkams iš Rusijos arba paieškojus jų kitur; 3) nustatyti programą veikimo; 4) kad šis L. Informacijos Biuras nebūtų „Koks Neprigulmingas Komitetas“, 3) ir neveiktų savavaliai, bet kad supažindintų Šveicarijos svetimačius su tikru Lietuvos veidu ir politiniais siekiais, tam tikslui rengdama a) vakarus, b) paskaitas, c) dėdamas straipsnius ir rimtesnius Šveicarų laikraščius, d) sudarydamas visuose didesniuose Šveicarijos miestuose iš pačių Šveicarų Lietuvos politikai vesti Komitetus informacijos keliu, c) kooptuoti žmones lietuvių ir svetimačius prie rašymo svetimačių kalboje knygų ir brošiūrų; f) vienyti lietuvių visoje Šveicarijoje, kaip inteligentus taip ir darbininkus arba pabėgusius iš vokiečių nelaisvės kareivius, apie kuriuos dabar niekas nesirūpina; 4) kad visiems tautų atstovams išreikštų lietuvių reikalavimus ne anonimais, bet kurios Lietuvos įstaigos autoritetu; jos žinioje ir L. Inf. Biuras turi būti. P. J. Gabrys netinka L. Inf. Biuro vedėju: reikia jis pamainyti kitu paliekant jį tik bendradarbiu, jeigu jis sutiktų. Taip pat ir kitus.

Ta reorganizacija privalo įvykti tuoju, susitarus telegrama su Amerikos lietuvių. Svarbus laikas: viena diena dabar — šimtui metų po karo.

Kun. Adomas Vilimavičius.

Lietuvių karininkų balsai ir reikalai.

Bendro Lietuvių karininkų Sąjungos Centro ir Petrapilio Komitetų 1917 metų liepos 25 d. posėdžio PROTOKOLAS.

Dalyvavo: J. Laurinaitis, A. Žilinskis, J. Byla, St. Miliauskis, Mitrikas, Šuša, Griškėnas, Karosas, Kučinskis, Bieliauskis, Naujokaitis ir Gimbutis. Iš pakviestųjų: V. Damos atstovo Januškevičiaus, Poželos ir St. Šilingo dalyvavo tik St. Šilingas.

Pirmininkauja Laurinaitis.

Sekretoriauja Griškėnas.

Atidarius posėdį, atvykę Petrapilį ir Suomijos Šaulių pulko lietuvių karininkų delegatai, kareiviai: Staškūnas ir Briedelis pranešė apie jų girdėtą liudną atsitikimą su lietuvių kareiviais ir Suomijos Šaulių pulko. Generolo Brusilovo, kariuomenės vado leidžiami, lietuvių išsiskyrė iš lenkų pulkų, kad sudarius lietuviškąją dalį su lietuvių oficeriais. Generolas gi Gutoras, armijos vadas, savo keliu išleide įsakymą išskirstyti lietuvių po visus 22 korpuso pulkus. Lietuviai, žinodami gen. Brusilovo jų reikalavimus užuojautą nesutiko išsiskirstyti ir prašė leidimo siųsti delegaciją į gen. Brusilovą, jau esantį vyriausiu vadu. Už pasipriešinimą gen. Gutoras delegatus kareivius: Juozą Briedelį ir Antaną Matukevičių atidavė teisman, o kareiviams įsakė per tris dienas išsiskirstyti, neįpildžius gi įsakymo grąsino ginkluota pajėga. Ši konfliktą pasisekė išrišti ramiu būdu, o kareiviai savo delegatus: Briedelį ir Staškūną visgi nusiuntė į gen. Brusilovą, Vyriausįjį vadą. Šis dar kartą atkartojė savo įsakymą ir dar kartą pranešė, kad sudarysias 2 lietuvių batalijonų prie 22 korpuso. Šią žinią delegatai atvežę Petrapilį, grįžo atgal ir dar kelyje nuo kareivių ir Suomijos Šaulių pulko sužinojo, kad lietuvių komanda išvaikyta ir esama net aukų.

Ginčams pasibaigus ir paaiškėjus, kad iš pusės lietuvių, kaip kareivių, prasikaltimo nebuvo, kad tas apvertkinas atsitikimas pacina iš tikro noro turėti savąją dalį ir kad tie apgailėtini ekscesai galimi ir ateity, susitaikius primama St. Šilingo rezoliucija:

Sudaryti tam tikrą komisiją iš karininkų ir pasaulinių, atsakomą prieš Lietuvių Karininkų Sąjungos Centro Komitetą, kuriai pavesti:

1) ištirti liudną su lietuvių kareiviais ir Suomijos Šaulių pulko atsitikimą, apie kurį buvo pranešta draugu: Antano Juozapavičiaus, Juozo Briedelio ir Boleslovo Staškūno;

2) paimti globon tuos lietuvių karininkų būrius, kurie susitelkę nori sudaryti atskirus lietuvių batalijonus;

3) išgauti iš Kerenskio leidimą norintiems lietuviams karininkams taisyti savo dalis su savo oficeriais priešaky;

I Komisiją slaptu balsavimu nuo karininkų išrinkta: J. Laurinaitis ir Byla, gavę po 15 balsų ir A. Žilinskis — 12 balsų.

Iš pasaulinių Val. Damos atst. Januškevičius ir Požela gavę po 14 balsų ir St. Šilingas 13 balsų.

Pirmininkas Laurinaitis.

Sekretorius J. Griškėnas.

Paaiškinimas.

P. S. M. Jakuškevičius ir L. Požela nuo rugpjūčio 2 d. ištirimo atsitikimų komisiją su lietuvių kareiviais ir Suomijos Šaulių pulko daugiau nebedalyvauja.

L. K. S. Centro Komiteto

pirmininkas Laurinaitis.

Lietuvių Karininkų Sąjungos Centro Komitetas rugpjūčio 6 d. gavo iš Lietuvių karininkų pildomojo komiteto XII armijos raštą:

Komisijai ištirti atsitikimus su lietuvių karininkais išskirtais iš lenkų divizijos.

Ištrauka iš XII armijos Pildomojo Komiteto narių posėdžio protokolo № 12 š. m. liepos 29 dieną.

Rezoliucija. Lietuvių karininkų Pildomasis Komitetas, apsvarstęs savo posėdyje liepos 29 pranešimą draugo podporučiko

Juozapavičiaus apie likimą ir vargą lietuvių kareivių iš pradžių papuolusių lenkų diviziono o paskui išskirtų iš jos:

1) randa kad lietuvių visuomenė beveik nieko neprisidėjo prie tų vargų sąlygų gyvenimo pagerinimo ir jų reikalavimų palaikymo;

2) smerkia rusų armijos kai kurių vadų elgimąsi su lietuviais;

3) smerkia lenkų šoviniščių darbus, traukiant lietuvių į savo kariuomenę, jų elgimąsi užgaunant lietuvių tautinius jausmus, jų žemas priemones, kad sulaikytų lietuvių lenkų divizionoje;

4) pveda d-gui Juozapavičiui su jo pranešimu supažindinti tautų bloką armijoje;

5) išreiškia pageidavimą, kad pranešimas liktų kaip istorinis dokumentas, visa medžiaga būtų spaudoje apgarsinta ir išleista atskiros knygelės pavidale;

6) sudarytai, delei atsitikimo pranešto d-gu Juozapavičiaus, komisijai iš trijų karininkų d-gų Bylos, Žilinskio ir Laurinaičio ir trijų nekarininkų d-gų Januškevičius, Poželos ir Šilingo, prašyti, kad kuostropiausiai iširtų atsitikimą su lietuviais kareiviais ir rezultatus praneštų. Kadangi toji komisija turi padaryti galutinius žygius norintiems pulkų steigimo, kad tą klausimą galutinai iširštų, nes armijos komitetas keblame padėjime: susidarę įvairiose dalyse lietuvių kuopos siūnia Komitetui nutarimus su pulkų reikalavimais; ypač reikalauja Sibiro ir latvių pulkų lietuviai (latvių pulkuose rezolucijos vienu balsu priimamos).
Sekretorius Jonynas.

Maskvos Lietuvių Komiteto karo aukoms šelpti PRANEŠIMAS.

Visuotinas Komiteto narių susirinkimas 23 d. liepos 1917 m. perkeitė Komiteto įstatus. Cion paduodame kai kuriuos naujai priimtus straipsnius:

§ 8. Komiteto nariu gali būti kiekvienas lietuvis, be lyties ir tikybos skirtumo, kuriam suėję 18 metų amžiaus. Kad skaitytis Komiteto nariu, reikia pačiam išreikšti Valdybai raštu, ar žodžiu savo norą įstoti į Komitetą narių skaičių

Pastaba: Komiteto nariais negali būti tie, kam kriminalinio teismo už nusidėjimus susiaurintos teisės.

§ 14. Komiteto bendrabučiuose gyvenančių toki rajonai: 1) miesto, 2) Aleksiejevsko, 3) Bogorodsko, 4) Marinos-Rošės, 5) Chimkų ir 6) Sčelkovo-Malcevo.

§ 15. Gyvenančių savo butuose, kambariuose ir kampuose rajonai toki: a) Pirmasis rajonas miesto dalys: 1) Miestinė, 2) Tverės, 3) Miasnicka, 4) Srietenska ir 5) Susčiovka, b) Antrasis rajonas — miesto dalys: 1) Prečistenka, 2) Arbato, 3) Chamovnicka, 4) Priesnės, c) Trečiasis rajonas: 1) Jauzovs, 2) Jakimanka, 3) Piatnicka, 4) Serpuchovo, 5) Rogožeska ir d) Ketvirtasis rajonas: 1) Miesčanska, 2) Basmana ir 3) Lefertovo.

Pastaba: Priemiesčiai priguli prie to rajono, kurin priguli miesto dalys — kaimynė su priemiesčiais.

§ 27. Vienas Valdybos narys renkamas nuo 500 visų tremtinių. Daugiaus per 50 asmenų duoda teisę rinkti dar vieną narį. Prie kiekvieno nario renkamas ir jo pavaduotojas.

Kituose įstatų straipsniuose pasakyta, kad Valdybos narius renka visuotiniai rajonų susirinkimai ir kad apie tuos susirinkimus turi būti apskelbta savaitę prieš susirinkimą. Rajonų susirinkimai taip pat renka po vieną Revizijos Komisijos narį ir po vieną jo pavaduotoją.

Remdamosi naujais įstatais, Komiteto Valdyba paskyrė visuotinius visuotinius susirinkimus Valdybos nariams ir jų pavaduotojams. Revizijos ir kontrolės Komisijos nariams ir jų pavaduotojams rinkti 1917 m. rugsėjo mėn. 3 d. 2 val. po pietų, o tą valandą susirinkimui neįvykus — skiriama tą pat dieną ir ten pat 3 val. po piet. antras visuotinis susirinkimas, kuris bus teisėtas, nepaisant į atvykusių skaičių. Visuotiniai rajonų susirinkimai bus šiose vietose: A) gyvenančių Komiteto butuose:

1) miesto rajono. — Didžioji Gruzinių g. № 14, Komiteto mokinių bendrabutis.

2) Aleksiejevsko — Troicka g. Vorobiejau namų kieme.

3) Bogorodsko — Didžioji Bogorodsko g. 19, mokyklos bute.

4) Chimkų — nam. Dubiagos ro.

5) Marinos-Rošės — 6-to pravažiamo kampas № 47, maldykloje.

6) Sčelkovo-Malcevo — Dubinino namuose.

B) Gyvenančių savo butuose: 1) pirmojo rajono Komiteto kanceliarijos bute M. Polaševski per., 7, b. 14, 2) antrojo rajono Jermakovo techniku mokykloje arti Maskvos upės. 3) trečiojo rajono Sadovnikai, 29, Komiteto bendrabutyje. 4) ketvirtojo rajono Maž. Perejaslavskaja g. 19, mokykla.

Kas nori būti Komiteto nariu ir dalyvauti jo darbų tvarkyme, pirmiausia, visuotiniame to rajono, kuriame gyvena, susirinkime Valdybos nariams rinkti, privalo iš anksto užsirašyti Komiteto nariu. Gyvenantiems Komiteto butuose užsirašyti galima pas savo rajono butų prievaidą, gyvenantiems gi savuose butuose ir kambariuose galima užsirašyti pas juridinio skyriaus sekretorių, dirbantį Valdybos pirmininko kambariye. Prieš visuotinius rajonų susirinkimus, paskirtus rugsėjo m. 3 d., pastarasis Valdybos posėdis bus 6 val. vakare rugpjūčio m. 29 d. Taigi, kas norės dalyvauti įvardintame rajono visuotiniame susirinkime, tasai privalo užsirašyti Komiteto nariu ligi nurodyto Valdybos posėdžio, idant Valdyba galėtų savo pareigas atlikti ir visuotiniams susirinkimams visą ką prirengti, kas reikia kad jie tvarkingai įvyktų.

Vienkart Valdyba kviečia užsirašančius Komiteto nariais aukoti tremtinių reikalams Komiteto kason, kiek kas gali.

Valdyba.

Korespondencijos.

KASTRAMA.

„Santaros“ № 32 š. m., slapivarde p. Žemaitė įdėta žinutė apie šio Liet. Dr. Skyriaus gyvavimą, kurioje nurodoma, jog tik vien p. Zubauskio triusų yra čia atidaryta daug dirbtuvių ir įstaigų, ir jog tik jam pirmininkaujant, viskas gerai sekasi P. Žemaitė sako, kad nuo pat komiteto įsteigimo pirmininkavo p. Zubauskas; iš to pasakymo aišku, kad p. Žemaitė nežinojo, kad nuo komiteto įsteigimo, iki rugsėjo m. 1916 m., pirmininkavo p. Indrašius, o p. Zubauskas tik sekretoriavo, ir jis buvo išrinktas pirmininku, vos rugsėjo mėn. 1916 m. o dirbtuves, kaip antai siuvyklą, valgyklą, batų ir malkų sukirimas, atidarytos sausio mėn. 1916 m., gi ūkio kursai Andriejaukoje kovo mėn. joms pradėjus gyvuoti, skirdavo ir valdžia pašalpą bet šios pašalpos nustojo, štai kaip jos gyvavo, (paimsime tik nuo sausio m. š. m.). Siuvyklą sausio mėn. davė 9 rub. 57 k. nuostolių vasario — 218 rub. 33 k. ir kovo — 182 rub. 16 k., valgykla nuo sausio 1 d. iki balandžio 1 d. davė 1039 rub. 4 k., Andriejauka per tą laiką — 1625 rub. 46 k. tai tik batų dirbtuvė per tą laiką davė gryno pelno 1015 r. 16 k.

Dabargi skaitytojai pamatys ką nuveikė pirmininkavimo vienu mėnesiu kun. Bičkauskis. Birželio mėn. š. m. davė gryno pelno valgykla 638 rub. 33 k., siuvyklą 230 rub. 64 kap., batų 293 rub. 66 kap. ir Andriejauka 4 rub. 28 kap., valgykla liepos mėn. duos gryno pelno apie 800 rub. taip kad dabartinė valdyba daugiaus atkreipia atidos į dirbtuvių gyvavimą, negu senoji. Aš patarčiau rašinėjant į laikraščius, daugiaus prisilaikyti faktų.

Klevelis.

UŽVALDA. (Vidbodės gub.).

Ačiu už atsiųstuosius dalykus. Gautus iki liepos 26 d. šių metų išdalinau kaip knygytes, taip ir laikraščius, tarp šių sodžių lietuvių: Uodegėnų, Misiūnų, Navikų ir Zapalnikų.

Dar daugiaus lietuvių randasi, atsiliepią, išsimėtusieji Kreslaukos parapijoje, kaip tai apie Kombulio dvarą ir kitose vietose. Jie vietiniai kolonistai. Kaip tik išgirdo, kad Užvaldoje galima gauti lietuvių kalba knygučių ir laikraščių.

Dabar meldžiu visus norinčius gauti lietuvių kalba kuygučių ir laikraščių kreipties Kreslaukoje prie Kun. Draugelio.

Kun. P. Umbrasas.

MINSKAS.

Sekmadienyje liepos 16 d. Žiemose teatre moksleivių kuopelės rupesniu buvo surengtas vakarėlis. Vaidino komediją „Vagis“. Iš pradžių vaidino be drąsos, bet paskui insimagino.

Po vaidinimo vaikų choras padainavo keletą dainelių. Ypač pasižymėjo suktinis. Vietoj muzikos, šokant suktinį, dainavo choras. Tai nuopelnas p. Batoro. Šokius taip pat gana gražiai šoko.

Reikia dar paminėti p. Kubiliaus dainavimą. Jis padainavo dvi dainėles. Ypač gerai išėjo „Jau slavai sukilo“, savo maloniū balsu žavėjo klasytojus. Apskritai vakaras labai pasisekė. Ačiu visiems pasidarbavusiems.

Ten buvęs.

BARISOVAS (Minsko gub.).

Rezoliucija.

Iš protokolo Barisovo tremtinių ir karininkų susirinkimo.

Mes, Borisovo tremtiniai ir karininkai, susirinkime liepos 23 d., apsvarstę Barisovo tremtinių šelpimo darbą ir rasdami, kad Lietuvių Komiteto Minsko Skyrius, zinodamas Barisovo Tremtinių vargus, neatkreipė dėmesį, nutarėm išreikšti L. K. Minsko Skyriui papėikimą delei jo nesirūpinimo Barisovo tremtiniais.

Igaliotas prezidijumas:

Stasys Sasnauskas.

Ign. Milašius.

B. Žukauskas.

Dėlei moksleivių suvažiavimo Minske.

Moksleivių suvažiavimas Minske sukelė daugybę įvairių įvairiausių spėliojimų kairiųjų „veikėjų“ tarpe. Vieni sako, kad vietiniai kunigai, bijodami Lietuvių Seiman rinkimus pralaimėti (žiūr. „N. L.“ № 15) pakvietė iš Voronežo moksleivius-ateitininkus; kiti skelbia, kad dešinieji didžiai susirūpina, kaip čia apšvietus „tamsius“ žmones, surenka iš pabėgėlių lėšų, sumeta patys ir nusamdo moksleiviams bendrabutį. Toliaus steigėjai ir jiems pritariantieji inteligentai, susirūpinę žmonių „švietimu“, kreipiasi į Voronežo ateitininkų centrą. (Žiūr. „Santara“ № 25).

Vardan teisybės turiu paaiškinti tikrą dalykų stovį. Baigiantis mokslo metams didžiuma mūsų jaunuomenės, poilsio metu, atsidurę blogame padėjime. Visi žinome, kad šelpimo komitetai delei lėšų stokos nebegalėjo užlaikyti savo bendrabučiuose taip skaitlingos moksleivijos ir pareikalavo, kad mokiniai, ypač aukštesniųjų klasių, vasaros metu apleistų komitetų bendrabučius ir griebtusi darbo. Kur gi turėjo pasidėti tie moksleiviai, kurie neturėjo čia nei giminių, nei pažįstamų, budami patys nusilpę ir ligoti? Galutinai kad ir batų sveiki, tai kur ieškoti darbo? Visiems žinoma, (ypač tai žinoma melagingų žinių platintojams), kad Žemietybių Sąjunga šimet moksleivijai jokių vietų neduoda.

Vietinių inteligentų būrelis, užjaušdamas moksleivijos liūdną padėjimą, dar balandžio mėn. sutvėrė „Minsko Lietuvių Ratelį Moksleiviams Šelpti“, kuris ikišiol pats rūpinasi jų užlaikymu. Todel griežtai protestu ju prieš melagingų žinių spaudoje skleidimą, būk kunigai ir pritariantieji jiems inteligentai rinko iš pabėgėlių lėšas moksleivių užlaikimui. Labai gaila, kad gerbiameji korespondentai pirm negu rašyti nepasiidomavote apie tikrą dalykų stovį.

Ego.

Žinios.

PETRAPILYJE.

Kadangi Petrapilyje ir Maskvoje jaučiamas didelis trukumas maisto, tai vidaus dalykų ministeris užgynė įvažiuoti Maskvon ir Petrapilin.

Lietuvių Centro Komitetas keliasi Voronežan. Sumanius vyriausybei evakuuoti Petrapilį Lietuvių Centro Komitetas pats savo noru nusprendė persikelti į Voronežą. Keliasi Komitetas su visomis savo įstaigomis. Lietuvių spaustuvė taip pat išsikelia Voronežan.

IVAIRIOS.

Poltava. Vilniaus karo mokyklą baigę šie lietuviai: 1) Oksas Leonas (paliktas prie mokyklos), 2) Kalikauskas Petras, 3) Bukevičius Sergijus.

Tebesimokina: 1) Kubilskis Vincas, 2) Poltanavičius Zigmas. Uodas.

Ukrainiečių Steigiamasis Susirinkimas. Ukrainos Centro Rada priėmė rozoluciją, kad kuogreičiausia būtų sušauktas etnografinis Ukrainos Steigiamasis Susirinkimas.

Maskvoje prasidėjo valstybės tarybos.

Rugpjūčio 12 dieną Maskvoje streikavo tramvajai, dujų pabirkos, restoranų tarnautojai ir kitos pramonės įstaigos.

Didelis gaisras. Petrapilyje, Mažojoje Ochtoje rugpjūčio 12 d. raketų fabrike sprogo raketos ir uždegė pabraką. Baisiausi debesiai dūmų su sprogstančiomis raketomis pakilo padangėna. Gaisras taip išsiplėtė, kad negana jau sudegę pati pabraka su visais prie jos namais, bet nuo krantančių raketų užsidegė buvusios ten malkos. Del karščio gaisrininkai nebegalėjo gesinti. Nuostoliai labai dideli. Nukentėjo ir žmonių.

SVETUR.

Graikai. Sudegė Solunės miestas. Išdegę visi istoriniai paminklai. Liko be pastogės 150.000 gyventojų.

Amerika. Jungtinių Valsčių vyriausybė žada rusams suteikti 100 milijonų dolerių kredito. Italams ir prancūzams Jungtiniai valsčiai jau davė 600 milijonų dolerių kredito.

KARAS.

Rusų šone. Vietomis intesyvus armotų šaudymas ir žvalgybos.

Kaukazo šone. Netoli Giumiūs-Chavo rusų žvalgai iš neviltų puolė turkus ir pridarė jiems nemaža žalos.

Prancūzuose. Šampanijoje smarkus armotų šaudymas. Ties „304“ augštuma prancūzai paėmė 100 imtinių.

Prancūzų lakūnai numušė ir sugadino 6 vokiečių aeroplanus.

Ties Ipru vokiečių nauja kariuomenė pradėjo pulti anglus. Visą dieną vokiečiai be parstojimo didelėmis pajėgomis puolė anglus. Bet anglai išlaikė. Vokiečių laivais buvo nukloti dideli plotai. Ties Sen Žiuljenu anglų kariuomenė žymiai pasislinko priekin.

Italų šone. Italų puolimas tęsiasi. Italai žygtuoja priekin ir ima austrų linijas. Austral daro smarkius anėpuolius bet italų nesulaiko. Italai iki šiol jau paėmė imtinių 20.000 kareivių ir 500 aficerių, 60 armotų, daug bombasvydžių, kulkosvydžių ir kitokio grobinio.

Mūsų knygos.

(Žiūr. „Liet. Balso“ № 58.).

„Kada rožės žydžia?“ Antras vaizdas. Našlė motina džiaugiasi susilaukus Dai-

niuko, kurs „tvirta ranka valdo arkla, paukštelio balselis“. Ir priverčia jį prisipažinti, ko tapo nuliudęs net prie savo motutės meilės. Dainius. „Turėtų nurimti širdis, sugrįžus pas gyvasties pradžia; ir žingsniams reikėtų stiprėti, kai uola pajuto po kojom... Bet... Kitos, motin, meilės man reikia. Yr viena, visai svetimą įneša spindulį ir naują padaro jį pradžia... Tos meilės man reikia, kaip saulės gelelei, kad ji pažydytų; tos meilės, kas kurstytų žiburį mano, kas šilumą duotų ir šviesą... Jei tik panorėtų, jį ledą tirpdytų, vanduo užsidegt nuo jos rankos. Ji žaibu akių suvaldytų ir lūšį ir eit ten, kur jinai lieptų... Tada tiktai laivas pasieks savo uostą, kai vėjas iškeltas bures jo ištemps.“

Nieko neprideda draugų įkalbinėjimai, kad lauktų, „nes laikas tai didis tvėrėjas. Jausmai tavo karšti — tai sėkla, o sėjama dirvoj geroj ji nežus. Kaip kalnas umai prasiverš ugnimi ir degs toji širdis, liepsnos, kai laikas paskirtas ateis“. Dainius netikras moteriškos meilės, kuri gali ir kitą pamylėti, vien šelsta. „Dar kartą aš šaukiu tave ir šį paskutinį jau kartą: ateik mano viltis ir meilė! Tegu tavo veidą išvystu, tegu tavo karštį pajuntu; tegu mano dega krutinė ir veržias giesmė paskutinė, — giesmė, kokios nėra dar buvę... Jau grimstu, oi, meskite man lentą... Ir miršta, šaukdamas: „Pražuk tu, beširdė, bejausmė—buvai tu tik akmeniu šaltu! Prakeiktos tos akys ugninės, kad užmušėt žmogų, jo širdį pervėrė!“

Trečias vaizdas. Piemens pas tik ką supiltą Dainiaus milžinkapį išgirsta tikrai negirdėtą paukštį. „Visi jau sutupę nutyla, jis vienas nurimti negali: tartum, jį vargintų koks skausmas, ir skardas jo eina per mišką... net kartų dešimts atsiliepia, pakol ten tolybėj praužuva... Karštai taip dainuoti mokėjo, sakau, tiktai vienas Dainiukas. Iš kapo jisai tebežadina širdis, nes grožis ir tiesa didi kape nepražūna, kaip kūnas... Tas bangas pajunta ir širdys, jei grynas, nekaltos, kaip Dainiaus.“

Visi aprauda mirusį didvyrį. Ypač motina. „Didesnio nér skausmo, kaip močios, kad laidoja sūnų jį savo; suprast jį tegali tik tas, kas iščioje nešiojo ir gimdė“. Visą laiką išgydo. „Tik tai nėkuomet neužgys, jei širdžiai pražuvo ir mirė, kas meilė pradėta, su vargu nešioti, nors skausme, bet vilčiai gimdyta“.

Jiems nuraminti kanklininkas moki, jog „Dainius“ nežūsta. „Jam reikia išvargusių žmones džiuginti, padėti pakilti nuo žemės, nuo vargo; su giesmėmis ateiti pas juos, kaip saulei užsvisti nakties tamsumoje. Kaip kūnui be duonos reik žūti, taip nyksta žmogus be giesmės... Dievai neapleidžia žmonių, užvaiso to krašto jie žemę ir gimdo jį pranašus dainius, ir semia tauta sau iš jų ir džiaugsmą, ir drąsą, ir pačią gyvybę: jų širdis — šaltinis gyvybės, jie — širdis tautos, jie — jos siela“.

Ei, patys skaitykitės: aš visoko neaprasakosiu apie Tverę, dainius — pranašas, moterų ir vyrų rolę gyvenimo tverboje. „Su adata niekas netašo, su kirviu gi lopo nesiusi: abu reikalingu, geru“. Dainiui dievai tik pašalino kliūtis, paversdami jį Lakštute. „Ir liko giesmė jo liuosėnė ir lies jisai širdis, ir kels jiems svajones galvoj. Jam naktį — dangus tik tešviečia su mirgančiomis žvaigždėmis augštai; gi žemė — jam juoda, tik taškas, — delto giesmė taip plati, kad sau įkvėpimą jis semia iš augšto; jam žemės nes'mato ir jos smulkmenų, tik šviečia dangus jam iš erdvės beribės, kur žvaigždės sau vaikšto, kaip laivės po jūrą“.

Ketvirtas vaizdas. Skaistutė jau visas mėnuo, kaip lanko Dainiuko kapą, „kaip avelė girioj paklydus“, dabar tik susipratus, „geriau būtų duonos trupinėlių sienos plyšely gyvenę, bet tik mano draugas būtų būvęs... Lig šiol nei žinot nežinojau, kad grožis — tai didi galybė, tai įrankis rankoj bausis: gali juo gaivinti ir užmušti... Niekad nesibaigia, brol, meilė tikroji. Jus sakot, kad mes tos, kas jausmus, kaip pirštines mainom kasdienai. Netiesa! Kaip tik atbulai. Mergaitė, jei kartą pamylė visa širdimi, kurs įkrito akin, nors ji ištėkėtų už kito, mylės tik aną.“

Sakau, nér galybės, kas jį iš širdies išrautų: nei laikas, nei vyras, nei žmonės. Ką surišė Dievas, teneskiria žmogus: pražus, kas tik drįsta kovoti su dievais. Aš Dainiaus buvau ir su Dainium palikti man reik amžinai... Kam ieškot žmonių mums gyrimo? Ar yr, kam jie laimė būtų davę? Nekenčia jie tų, ką pamato kitu keliu einant, kaip jienai; iš baimės jie pakelia rėksmą...“

Užėina audra. Skaistutė brolio vedama namo neina, blusta. „Kam baisu žaibų tegu sėdžia namie! Gi man jie nebaisūs nė kiek. Man linksma, kai audrą pajuntu tai gaivalas mano! Man kraujas užsideg gyslėse, krutinė kilnojasi, kaip jūra. Tada aš atgiju, man noris dainuot... Dainiukai, ir tujei juk audrą mylėjai. Ar rudenio lietus kai veidą tau kirto, ar viesulas girioj kai laužė medžius, — tada tai giesmė iš krutinės tau veržės, tada tai liepsnojo širdis! Taip aras mėgina sparnus, kai vėjas jau švilpia padangėj, kai strazdas lizde, išsigandęs, tik glaudžias prie eglės šakos. Pusk, vėjau, velk girią prie žemės! Teužia pušynas, telinksta beržynas, telužt ažuolai ir... Perkūne, ar tau nebėra vylos man! Tik vienos, kas sielą galės išvaduoti iš kūno. Ir ji susilietu su tuo, kas paskirtas dievų, ir jūnai švieson pasinėrę, vienybėj peramžius liktų“. Perkūnas trenkia. Skaistutė prapuola.

Penktas vaizdas. Piemens prie to pat milžinkapio džiaugias nurimusių oru po audrai. „Ir saulutė kita: nei šutina jinai, nei kepina tau, tik meiliai taip šildo, taip šypso, kaip mama kad glosto man galvą“. Atsiliepė ir paukščiai, tik Lakštutės nebegirdėt jau savaitė. Visi pradeda uosti nepaprastą kvapą. Tai Rožės pražysta ant Dainiaus milžinkapio. „Visi but sumaię šakos — priliesti per daug nesiduoda“. Paaiškėja Skaistutės pražuvimas ir kanklininkas išaiškina, jog tai ji pavirto Rožė. „Kaip skaisti ji buvo, žydėjo jaunyste, taip žiedu gražiausiu iš viso žolyno apvilko ant žemės jos esmę dievai, paskyrę jam kvapą, kurs vienas dar vertas nelieptos mergaitės skaisybės... mirus Dainiukai karščiausia užsidegė meile. (Ta liepsna širdies ir užmušė ją, tik liepsna dievų atgaivino ją vėl)... Nebūt pražydėjus Skaistutė gražiausia jaunystės skaistybė, kad baimė ir drova mergaitės nebūt ant sargybos stovėję. Oi, greitai nuvyst' ir rožė, kad žiedo nesaugot dygliai. Mes teisem... kad Skaistutė Dainiuko gyvenimą ardo, bet, žiūr, jinai rankoj dievų-tvėrėja grožybių naujų... Taip Dainiaus giesmė taip grožis Skaistutės, žavedami širdį ir akį, gimdys naujus vaizdus ir jausmus, juose amžinai gimdami.“

Vyrai. Kol saulė padangėj žibės Ir upės tekės į jūres, Kasmet mūsų žemė rėdysis Pavasari rūbu gėlių: Vainiką ji sau užsidės ant galvos, Prisegs prie krutinės karališką žiedą rožės,

Ir plės josios kvapas su rūta darželio Su lauko kvapu, kai jis pilnas žiedų, Krutinė, kad širdžiai tiek vietos būtų, Kad ten žmonija įtilptų su pasauliu visu. Sučiulbs, suskambės visas oras balsais, Lakštutė visus juos suriš, Vainiku palikęs giesmės. Ir, gyvąją gyslę širdžių jis užgavęs, Ilgėtis lieps, kilti į tas aukštumas, Kur erdvės prasided, bet galo neturi“...

Lietuviai! Nors tiek jūs pabukite „lietuviai“: paskaitykite išisai: „Kada rožės žydžia“ ir „Sarūnā“! Žinau, kad daugiau knygų neskaitysite, nes užu viso pasaulio sielavartų galvos jums nebus laiko pamatyti, kas Tėvynės dirvoje pražysta.

Kun. J. Tumas.

Redakcijos atsakai.

Lizdekai. Visos korespondencijos sunaudoti negalėjome dėl vietos stokos; atleiskite. Į jūsų užklausimus bus duotas atsakymas „Liet. Balse“.

Minsko lietuviams. Reikalas pasenęs

nedėsimė. Perdavėme R. L. S. Vykdomajai Komisijai.

Redaktorius L. Noreika.
Leidėjas Martynas Yčas.

Mokytojas MATAS ŠALČIUS

prašo atsiliepti giminių, draugų ir pažįstamų Adresas: Amerika, 199 Center St. Pittston, Pa.- U. S. A. 220—4

Kar. Krisis Vegis, Kauno gub., Panevėžio apskr., Daukniškių kaimo. Ieško savo žmonos Anės; kas žino prašau pranešti. Dėst. arm., Štabas 12 armii, 236 рабочая рота 1 взводъ К. Вятисъ.

LIUDVIKAS DAILIGĖNAS Kauno gub., Panevėžio apskr. ieško tėvų, Povilo Šinkio ir pažįstamų.

г. Харьков, Бол. Паносавская ул. д. № 13 кв. 9 І. Лукштикаляису, передать Л. Даймечину. 228--3

PETRAS ŠUMINSKIS Kauno gub., Vilkmėgės apskr., Kanstantinovo valsč. Bimūnų sodž. ieško žmonos Elžbietos, sūnaus Karolio 5 m. dukterų Onos 6 m., Marijos 4 m. ir sesers Kanstancijos 25 m. Meldžiu atsiliepti ar žinančių pranešti tuo adresu:

Москва, Швивогорская ул., д. В. В. М. Касичкиной, для П. А. Шуминского. 118—8

ZUZANA SMILGIENĖ iš Gruzdžių m. ieškau vaikų ir motinos Onos Kiežgienės. Dėst. Armia 1 лазарет 5 стр. Дивизии пер. Зузонъ Смильгис. 232—4

Kar. PETRAS VARNAS, Kauno gub., Zarasų apskr., Rokiškio par., Skėmių sodž. Ieško savo giminių ir pažįstamų. Adresas: г. Осташковъ, Тверск. губ., Посадъ участка д. А. Савина Юзефъ Бурбо del Petro Varно. 230—2

Kareiviai JONAS BIČKŪNAS Panevėž. apskr., Žemialio valsč., Skurulių kaimo, STANISLAVAS ŽYDONIS Panevėžio apskr., Linkavos miestelio, JUOZAS PETRAITIS Panevėžio apskr., Krekenavos valsč., Žydėlių kaim., TADEUŠAS PETRIKAS Šiaulių apskr., Vieksnių valsč., Pabarškių kaimo, STANISLAVAS LIAUBA, Šiaulių apskr., Vieksnių valsč., Orvikių kaim., POVLAS AUZELIS Panevėžio apskr., Gulbėnų valsč., Butvinių kaimo, STANISLAVAS SINUŠAS Šiaulių apskr., Šiaulėnų valsč., Žaustečių kaimo, FELIKSAS ŽALYS, Šiaulių miesto, PETRAS GYLIUS Šiaulių apskr., Padubysio v., Pašiaušių kaimo, visi Kauno gub., prašome atsiliepti giminių ir pažįst. šiuo adresu: Кавказск. дѣйств. армія, 3-й Кавказскій пограничный конный полкъ. Amerikos laikraš. praš. atsispaudinti.

PRANCIŠKAS BIRUTIS, Kauno gub., Šiaulių apskr., Gruzdžių val., Barisių kaim., ALBERTAS GRIGONIS Kauno gub., Panevėžio apskr., Biržų val. ieškom giminių ir pažįstamų. Adresas abiejų: Кострома, Спасо-Николаевская Слобода № 15 д. Свѣшниковъ. 227--3

ONA LATONYTĖ Pakrojo parap. Kauno gub. ieško brolių Jono ir Juozo Latonių, gyvenančių Amerikoje. Adr.: Витебск., графа Толстого ул. Земская Управа. Meldžiu visų Amerikos laikr. atsispaudinti. 224—3

PETRAS KARAZIJA ir KLEMENSAS MARKEVIČIUS Kauno gub., Panevėžio apskr., Pilnavos valsč., Senamiesčio kaimo (Старый Поневѣжъ) ieško tėvų ir pažįst. Amerikos laikraščiu prašom atsispaudinti. Петроград, П. ст. Мал. Колтовская ул 14. 73—3

Kar. JONAS VEBLAUSKAS Kauno gub., Šiaulių apskr., Kigumų valsč., Dargužių kaimo ieškau giminių ir pažįstamų. Adr.: 9 запасный Кавалерійск. полкъ, фельдшеру И. Вебловскому. 256—1

Kar. JONAS DAUKŠA ieško kar. Kasto Žuko, rašiusio laišką „Liet. Balse“. Дѣйств. Арм. Дивизионный обоз, 28 пѣх. дивизии, 2 взвод. 259—1

JONAS JAŠINSKAS, Kauno gub., Panev. apskr., Biržų val., Kilučių kaimo. Ieško giminių ir pažįstamų. Adr.: Ст. Иловайская, Екатеринбургская ж. д., въ депо Ивану Ясинскому.

Kar. STANISLOVAS VERSECKIS Vilniaus gub., Trakų apskr., Valkinikių valsč., Kuršių sodž. Ieško brolio Vincento ir pažįstamų. Adresas: г. Череповецъ, Новгородск. губ., Феодосев. ул. литовск. ком. Версецкому. 260—2

KAZIMIERAS ROMANAUSKIS Kauno gub., Zarasų apskr. ieško Švogerio Andrejaus Čekanauskio, gyvenančio Amerikoje. Prašau atsiliepti. Adresas: г. Череповецъ, Новгородск. губ., Феодосевская уголь Источенской д. Тихомирова К. Романовскому. 261—2

JUOZAS ŽEMAITIS ieško Paulinos Čepienės (arba Čipienės) ir Razalijos Ruzgienės. Abi Kurliutės, Jurgio Kurlio dukterys iš Petronių kaim., Pašvitinio parap. Žinančių, labai pranešti jų adresą. Mano adresas: Ревель, Алиманская ул., д. 62, кв. 20. 239—

JURGIS PUSKUNIGIS sugrįžęs iš Amerikos ieškau giminių ir pažįstamų. Esmu Suvalk. gub., Naum. apskr., Sviatošinių gm., Vedežiškių kaim., Panemunės parap. Meldžiu atsiliepti. г. Тула, Гаспитальная ул., д. Зуева № 41. 257—1

BRONISLAVA ANCEVIČAITĖ Kauno gub. ir apskr. Grinkiškių m. ir ONA JURĖNAITĖ Kauno gub., Zarasų apskr., Pandėlio m. ieško giminių ir pažįstamų. Meldžiu atsiliepti. Adresas: Самара, Панская ул., № 96, кв. 6. 202—2

Kar. PRANCIŠKAS MURZEVIČIUS Kauno gub., Šiaulių apskr., Kairių par., Gudelių kaim. Ieškau tėvų, brolio Antano ir giminių; JONAS GALKUS Joniškių parap. Šimkūnų kaim. Ieško motinos, seserų Zabelynos ir Matildos, brolio Vincento ir Ignato, ir švogerio Prano Klastauskio, i. STEPONAS PEŽAS Užvenčių par., Nakmiečių viensėdžio ieško giminių ir pažįstamų. Prašau atsiliepti šiuo adresu: Дѣйств. Армія 18 пѣх. Вологодскій полкъ, Музыкантск. команда. Amerikos laikraš. prašau atsispaudinti. 249—1

MARIJONA BRUŽAS, Kauno gub., Laižavos m. ieško vyro Juozo tarnaujančio kareivijoj ir pažįstamų. Adresas: поч. Капино, Витебск. губ., М. Сомерсетъ. 251—1

Kar. VACLOVAS KAZIO sūnus ŠAJAUKA, Kauno gub., Zarasų apskr., Abelių par., Liudvinavo vienkėmio, ieškau tėvų, žmonos ir pažįstamų. Meldžiu atsiliepti. Штаб 2-й арміи, контора лит. Б. Армійская оружейная мастерская. 250—1

SKAMBINAITĖ MARIJA iš Kuršo, Ilukštos apskr., Gurnapolio dvaro ieško švogerio Petro Jodėlio iš Jokapavos dvaro. Adresas: г. Воронеж. Слобода Придача, 1-ый Кузнецкий пер. М. Сканбинасъ. 254—2

PETRAS KICEINA Kauno gub., Zarasų apskr., Skapiškio par. ieškau tėvo Juozo Kiceinos, motinos Anastazijos, seserų Marijonos ir Onos' giminių ir pažįstamų. Prašau atsiliepti. Adresas: Почт. отд. Илга, Витебской губ., Себажск. уѣз., контора 2-го уч., линии Псков - Полоцк. Amerikos laikraš. prašau atsispaudinti. 252—18

Kar. JONAS MANTUŠKEVIČIUS iš Kauno gub., Panevėžio apskr., Pasvalio par. Vitarų kaim. Ieškau tėvų, seserų, brolių, gyvenančių Amerikoje giminių ir pažįstamų. Кавказ. Дѣйств. Арм. Полев. этап. 202-ой почт. отдѣл. 2-я рота Карассо-крѣпости. Сапернаго Баталіона. Amerik. laikr. praš. atspaus. 247—1

Kar. ALEKSANDRAS VILČAUSKAS Kauno gub., Šiaulių apskr., Satkanų valsč., Motkačių sodžiaus, ieškau motinos Uršulės, giminių ir pažįstamų. Adresas: г. Бѣлгородъ, Курской губ., польскій зап. полкъ 2 рота Лит. Б, 6 взв. А. Вильцинскому. 258—1